

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas

Bendros žemės ūkio politikos reforma. Savo žodį taria pilietinė visuomenė!

Nuomonėje 58/2012 EESRK dar kartą ragina Europos Parlamentą, Tarybą ir Komisiją **išlaikyti bent jau tokį patį BŽŪP biudžetą** koks yra dabartiniu biudžetiniu laikotarpiu.

EESRK palankiai vertina pastangas panaikinti atotrūkį tarp skirtingų valstybių narių ūkininkų gaunamos paramos dydžio. Pagrindiniai būsimos BŽŪP principai, kuriais reikėtų remtis **perskirstant finansinius išteklius tarp valstybių narių**, turėtų būti proporcingumas, sąžiningumas ir pragmatizmas, kartu reikėtų atsižvelgti į ES žemės ūkio sektorių įvairovę.

Kai kuriose valstybėse narėse, kuriose vis dar galioja iki šiol taikytos išmokos, sunkumų kels ne tik **vidiniai skirtumai**, bet ir skirtumai tarp valstybėms skiriamų paramos biudžetų. Tokiais atvejais, norint užtikrinti vidinę konvergenciją prireiks lankstumo, ilgesnio pereinamojo laikotarpio ir pokyčius reikės laipsniškai įgyvendinti visą laikotarpį.

EESRK pritaria laipsniškam tiesioginių išmokų mažinimui **nustatant viršutines ribas** ir, kaip nurodė ankstesnėse nuomonėse, toliau ragina Komisiją diegti tokį įgyvendinimo metodą, pagal kurį būtų atsižvelgiama į ypatumus, būdingus kooperatyvų ir žemės ūkio produktų gamintojų asociacijų įsteigtiems ūkiams.

EESRK pritaria sprendimui diegti supaprastintą paramos **smulkiesiems ūkininkams** schemą, tačiau abejoja, ar Komisijos pasiūlyme numatytas paramos lygis bus pakankamas mažų žemės ūkio bendrovių plėtrai paskatinti.

EESRK gerai suvokia, kaip sudėtinga **apibrėžti aktyvaus ūkininko sąvoką**, ir siūlo į tą apibrėžtį, be kitų kriterijų, įtraukti žemės ūkio produktų gamybą ir prekybą, įskaitant tiesioginę prekybą vietos rinkose, taip pat socialinės svarbos viešųjų gėrybių ir paslaugų kūrimą.

EESRK pritaria Komisijos siūlymui **jaunųjų ūkininkų** kūrimąsi laikyti vienu prioritetinių Sąjungos kaimo plėtros tikslų ir jo iš dalies siekti įgyvendinant kaimo plėtros programų temines paprogrames. EESRK taip pat labai palankiai vertina pasiūlymą pagal I ramstį teikti paramą žemės ūkio veiklą pradedančių jaunųjų ūkininkų pajamoms.

Ekologiškumo didinimas pagal I ramstį yra būdas sukurti stipresnę ir matomesnę sąsają tarp tiesioginių išmokų ir žemės ūkio veikloje sukuriamų viešųjų gėrybių aplinkos apsaugos srityje. EESRK mano, kad tokia sistema turėtų būti paprasta ir užtikrinanti, kad visi ES ūkininkai pasiektų vienodų rezultatų aplinkosaugos srityje.

EESRK jau paskelbė, kad **biologinės įvairovės išsaugojimas** yra svarbiausias, pagrindinis uždavinys, kurį spręsti yra ne tik etinė ir moralinė pareiga – šis uždavinys turi ilgalaikės strateginės svarbos. Ekonominių priežasčių, kodėl reikia veikti operatyviau ir efektyviau, yra pakankamai.

Komitetas pabrėžia, jog reikia užtikrinti, kad svarbūs **II ramsčio** aspektai nebūtų visiškai ignoruojami. Todėl principas aplinkos ir klimato apsaugos priemonėms numatyti 25 proc. lėšų yra svarbus. Minimalią maržą taip pat reikėtų numatyti bent jau LEADER metodu.

Labai teigiamas Komisijos pasiūlymo aspektas yra siūlymas sukurti **Europos inovacijų partnerystę**.

EESRK mano, kad II ramstyje turėtų atsispindėti opi **sausrų**, dirvožemio erozijos ir dykumėjimo ES pietiniuose regionuose problema, ir rekomenduoja parengti specialią priemonę šiai problemai spręsti. Tačiau kartu reikia atsižvelgti į papildomas išlaidas, kurias patiria šiaurinės valstybės narės dėl derlingos žemės ūkio paskirties žemės sausinimo.

Atsižvelgdamas į sudėtingas žemės ūkio veiklos sąlygas kalnų vietovėse ir salose, EESRK siūlo Komisijai 85 proc. bendro finansavimo normą taikyti ne tik mažiau išsivysčiusiems regionams, bet ir kalnų vietovėms bei saloms. Siūlomą naują „kitų vietovių“ apibrėžtį, kalbant apie **mažiau palankias ūkininkauti** vietas, dar reikia svarstyti.

Kad valstybės narės galėtų stiprinti savo kaimo plėtros politiką, joms suteikiama **galimybė** tiesioginėms išmokoms skirtą **paramos biudžetą perkelti** į kaimo plėtrai skirtą paramos biudžetą. Be to, valstybėms narėms, kuriose tiesioginė parama sudaro mažiau kaip 90 proc. Europos vidurkio, turėtų būti leista kaimo plėtrai skirtą paramos biudžeto lėšas perkelti į tiesioginėms išmokoms skirtą paramos biudžetą. EESRK rekomenduoja Komisijai padidinti lėšų persikirstymo iš II ramsčio į I ramstį ribą nuo 5 proc. iki 10 proc.

Pastaraisiais metais kainos ypač smarkiai svyravo, o tai reiškia, kad reikia veiksmingesnių rinkos valdymo priemonių. Pagal Sutartį vienas iš BŽŪP tikslų yra **rinkų stabilizavimas**. Svarbu, kad rinkos būtų stabilios. Dėl to EESRK mano, kad norint išvengti didelių kainų svyravimų rinkos priemonių paketo užmojai turėtų būti daug platesni.

Kadangi vos penkiolika prekybos grandinių jau kontroliuoja 77 proc. 27 ES valstybių narių rinkos, Komitetas mano, jog reikia stengtis subalansuoti komercinę pasiūlą ir **stambių mažmeninės prekybos įmonių įtaką rinkoje**. Reikėtų apsvarstyti, ar konkurencijos teisė yra pakankama priemonė, kuria būtų galima užkirsti kelią dominavimui rinkoje ir abejotinai sutarčių praktikai.

Labai svarbu stiprinti ūkininkų ir jų organizacijų pozicijas maisto tiekimo grandinėje ir taip užtikrinti jiems didesnę gražą iš rinkų. Taip pat itin svarbu suderinti ES konkurencijos taisykles ir taip sudaryti galimybes gamintojų organizacijoms ir kooperatyvams stiprinti savo pozicijas rinkoje. EESRK mano, kad norint stiprinti ūkininkų derybinę galią maisto gamybos grandinėse, būtina sudaryti sąlygas kurti tiesiogiai ūkininkų valdomas **trumpas tiekimo grandines**.

Komitetas mano, kad **rizikos mažinimo** priemonės turėtų padėti sumažinti pajamų svyravimą ir rinkos nestabilumą. Draudimo produktų stiprinimas ir tarpusavio pagalbos fondų kūrimas turėtų padėti tiems ūkininkams, kurie veikia didesnio kainų nepastovumo sąlygomis, dažniau patiria naujų gyvūnų ir augalų ligų riziką ir dažniau kenčia dėl blogų oro sąlygų.

EESRK mano, kad norint užtikrinti kuo didesnę **Europos prisitaikymo prie globalizacijos padarinių fondo** veiksmų poveikį, fondo lėšų nereikėtų naudoti Europos žemės ūkiui remti.

EESRK mano, kad BŽŪP turi būti svarbiausia priemone ryšiams su vartotojais megzti – reikia skatinti teikti svarbią informaciją apie maisto produktų gamybos būdus visoje jų vertės grandinėje ir visą jų gyvavimo ciklą. **Vartotojui** reikia užtikrinti **skaidrų atsekamumą**, kadangi vartotojas gali būti geriausias sąjungininkas siekiant tvaresnės Europos Sąjungos žemės ūkio gamybos, nežalojančios aplinkos ir užtikrinančios geresnes darbo vietas.